

Demonstrative pronouns in the novel titled Pain by Rashad Nori Guntekin

**Assistant Instructor Huda Hassan Mushery
Univeristy of Baghdad/ college of languages/
Department of Turkish languages and literature.
Email : hudahmushery@colang.uobaghdad.edu.iq**

DOI: <https://doi.org/10.31973/aj.v2i147.4369>

ABSTRACT:

Rahsad Nori Guntekin is one of the most significant authors in Turkish literature in the twentieth century who wrote stories, novels and, plays during the republican era.

Guntekin was born in 1889 in Üsküdar district in Istanbul province and died in 1956. His book titled Pain, is one of the most successful writings that he wrote during his life that lasted 67 years during which he wrote many significant works in literature.

In his literay works, Guntekin uses Turkish language in a highly skillful manner where he narrates the life story of one of the teachers mentioned in the novel *Ajimak* or *Pain* which is a small-scale novel where he narrates the life story of a child who was badly treated in his childhood and that left an impact on his psychological state. What he meant to approach was the pain sensations as time went and when this child grew up, his father died. And after that he started to read the journals written by his father. Due to this ill-treatment, he faced the truth of some facts. This novel is rich in its literay and psychological siginificance and at the same time it is undoubtedly one of the important novels in the Turkish literature.

keywords: Demonstrative Pronouns, Pronouns ,Rashad Nori Guntekin, The Novel

Reşat Nuri Güntekin'in Acımak Romanında İşaret Zamirleri Doç. Huda Hasan Muşiri¹

ÖZET

Reşat Nuri Güntekin, 20. yüzyılda yetişmiş, Türk Edebiyatının en başarılı edebiyatçılarından biridir. Cumhuriyet döneminde yaşamış en önemli hikaye, roman ve tiyatro yazarlarından biridir. 1889 yılında İstanbul'un Üsküdar semtinde doğan yazar, 1956 yılında vefat etmiştir. 67 yıllık kısa ömrüne çok sayıda güzide eser sığdıran Reşat Nuri Güntekin'in en önemli eserlerinden biri de hiç şüphesiz Acımak isimli romanıdır.

Türk Dilini ustalıkla kullanan yazar, Acımak isimli küçük hacimli romanında bir öğretmenin hayatını anlatır. Henüz çocuk yaşlarındayken, psikolojik anlamda oldukça kötü muamele gören bu çocuk, zamanla acıma duygusunu yitirir. Büyüyüp öğretmen olduğunda babası vefat eder. Babasının günlüğünü bulup okuyan kahramanımız, bazı gerçeklerle yüzleşmek zorunda kalır. Bu psikolojik ve edebi anlamda oldukça güçlü olan roman, şüphesiz Türk Edebiyatında oldukça önemlidir.

Bilindiği üzere Türkçede zamirler, ismin yerini tutar. Adıl olarak da bilinir. İlgili kavramın yerini tutarken, birçok metod kullanır. İşte bu metodlardan biri de işaret zamirleridir. "*Sözcük durumundaki zamirler*" kategorisinde incelediğimiz işaret zamirleri, Türkçede oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. "Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, şurası, orası, öteki" ve benzeri sözcüklerle yapılırlar. Cümle içerisinde tespit etmesi, bu bakımdan kolaydır. Lakin bu sözcükler, cümle içerisinde örneğin "*sıfat*" gibi görevler de üstlenebilir. Bu bakımdan ayırt etmek oldukça önemlidir.

Biz bu çalışmamızda, Türk Dil Bilgisine oldukça hakim olan ve eserlerinde ustalıkla kullanan 20. yüzyılın en özgün ve en büyük yazarlarından olan Reşat Nuri Güntekin'in Acımak isimli muhteşem romanında işaret zamirlerini işleyeceğiz. Çalışmamıza, bu kapsamlı özetle başlıyoruz. Ardından çalışmamızın öznesi olan Reşat Nuri Güntekin'in kısaca hayatı, edebi kişiliği, aldığı ödüller ve eserlerinden bahsedeceğiz. Ardından Türkçede yaygın olarak kullanılan ve çalışmamızın temel konusu olan işaret zamirlerinden bahsedeceğiz. Reşat Nuri Güntekin'in Acımak isimli romanındaki tüm işaret zamirlerini işledikten sonra, ayrıntılı bir sonuç kısmıyla çalışmamızı bitireceğiz.

¹ Bağdat Üniversitesi Diller Fakültesi Türk Dili Bölümü
hudahmushery@colang.uobaghdad.edu.iq

Anahtar Kelimeler: Zamir, Reşat Nuri Güntekin, Roman, Söz Öbekleri, Sözcük Türleri, Acımak Romanı.

GİRİŞ

Reşat Nuri Güntekin, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri:

20. yüzyılın en özgün ve en önemli yazarlarından biri olan Reşat Nuri Güntekin, 1889 yılında İstanbul'un Üsküdar semtinde dünyaya geldi. Sırayla Çanakkale mahalle mektebi, Çanakkale idadisi ve Frerler mektebinde okudu. 1912 yılında, yükseköğrenimini İstanbul darülfünun (üniversite)'da tamamladı. Bursa idadisi (lise) okulunda, Fransızca öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Bu, Reşat Nuri Güntekin'in ilk görevidir. İki yıllık görevinden sonra memleketi olan İstanbul'a geldi ve burada birçok okulda görev yaptı. Türkçe öğretmenliği, Fransızca öğretmenliği, Pedagoji öğretmenliği ve müdürlük makamlarında çalıştı. Ardından en uzun görevi olan 12 yıllık Milli Eğitim müfettişliği görevinde bulundu. (Tanpınar, 1992: 442) Çok sayıda insanla tanıştı. Yazı hayatına sayısız malzeme topladı. Müfettişlik görevinden istifa edip, Çanakkale'den milletvekili oldu. 1939-1946 yılları arasında, iki dönem boyunca milletvekillik görevinde bulundu. Ardından 1947 yılında milletvekilliği bırakıp tekrar müfettişliğe getirildi. Bu defa baş müfettiş oldu. 1950 yılından, emekli olduğu 1954 yılına kadar, Paris'te UNESCO tarafından temsilcilik vazifesinde bulundu. Henüz emekli olmasına rağmen, iki yıl sonra, 1959 yılında akciğer kanserine yakalandı ve tedavi görmek için Londra'ya sevk edildi. Londra'da fenalaştı ve 7 Aralık 1959 yılında, 70 yaşında hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, memleketi İstanbul'a defnedildi. Karacaahmet Mezarlığında, ebedi istirahatındadır. (Uyguner, 1967: 19)

Türkiye'de roman denilince ilk akla gelen isimlerindendir. Türk dilinin tüm inceliklerini ve zarafetini, eserlerinde görebiliriz. Türk Dilini ustalıklı kullanmış ve unutulmaz eserlere imza atmıştır. Yine büyük türk romancısı Halit Ziya Uşaklıgil'den etkilendiğini söyleyebiliriz. (Baydar, 1960: 90)

Çok iyi derecede Fransızca bilen yazar, bu sayede Batı Edebiyatına oldukça hakimdir. Doğu ile Batıyı sentezlemiş ve batılı anlamda eser veren ilk yazarlardan olma özelliğini taşımıştır. Şüphesiz bu, Reşat Nuri Güntekin'in en önemli özelliklerinden biri sayılmaktadır.

İlk eserleri daha çok makale ve hikaye tarzındadır. Roman ile daha sonra tanışmıştır. İlk yayınlanan yazısı, 1911 yılında, genç bir delikanlıyken yayınlanır. *Genç Kalemler* dergisinde yayımlanan bu ilk yazısında bile oldukça ilgi görmüştür. Ardından bir müddet daha makale ve çeşitli inceleme yazılarıyla, Türk Edebiyatına katkı sunmaya devam etmiştir. İlk hikayesi ise, *Diken* dergisinde, 1917 yılında *Eski Ahbap* adıyla yayımlanır ve daha sonra kitap halinde Türk

Edebiyatına sunulur. İlk romanı, *Zaman* gazetesinde, 1919 yılında *Harabelerin Çiçeği* adıyla yayımlanır. İlk tiyatro eseri ise, *Hakiki Kahramanlık* adıyla 1918 yılında, yayın hayatına sunulur. (Yavuz, 1976: 53) Birçok alanda, çok kaliteli eserler veren Reşat Nuri Güntekin'in en ağır basan yönü, romancılığıdır.

Henüz yavaş yavaş şöhret basamaklarını tırmanırken, kendisini zirveye taşıyacak ve adından sıkça söz ettirecek olan *Çalığışu* romanını, 1922 yılında yayınlar. O kadar ilgi ve rağbet görür ki, artık tüm ülke onu tanır. (Tatarlı, 1968: 37) Hala günümüzde oldukça rağbet gören bu eser, en çok basımı yapılan kitaplar arasına girmiştir. Başta *Çalığışu* olmak üzere birçok eseri ilgiyle okunmuştur.

Reşat Nuri Güntekin, eserlerinde insanı şaşkına çeviren bir üslup takınır. Öyle ki, iyi olan karakter, bir anda kötü olabilir. Ya da örneğin aşk temasıyla başlayan bir eseri, cinayet temasıyla bitebilir. (Naci, 1981: 186) İşte bu merak uyandıran eserler, okuyucuların beğenisini ve takdirini toplamış, toplamaya da devam etmektedir.

Yazılarını yayımladığı gazete ve dergilerin başlıcaları şunlardır: *Zaman*, *Vakit*, *Kelebek*, *Diken*, *Şâir*, *Nedim*, *Temâşâ*, *Büyük Mecmua*, *Edebî Mecmua*, *İnci*, *Dersaadet*, *Tercümân-ı Hakikat*, *Fikirler*, *Hayat*, *Yeni Türk*, *Varlık*, *Aydabir*, *Çınaraltı*, *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Resimli Şark*, *Ulus*, *Tan*, *Memleket*, *Türk Yurdu*, *Yeni Mecmua*, *Güneş*, *Muhit*, *Ana Yurt*, *Akbaba*, *Yedi gün*. (Yücebaş, 1957: 33)

70 yıllık ömrüne, çok sayıda ve birçok alanda önemli eser sığdıran Reşat Nuri Güntekin'in eserleri şunlardır:

Eserleri: (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1996: 309)

Roman: *Çalığışu* (1338), *Dudaktan Kalbe* (1341/1923), *Gizli El* (1343/1924), *Damga* (1342/1924), *Akşam Güneşi* (1926), *Bir Kadın Düşmanı* (1927), *Yeşil Gece* (1928), *Acımak* (1928), *Yaprak Dökümü* (1930), *Kızılıcık Dalları* (1932), *Gökyüzü* (1935), *Eski Hastalık* (1938), *Ateş Gecesi* (1942), *Değirmen* (1944), *Miskinler Tekkesi* (1946), *Harabelerin Çiçeği* (1953), *Kavak Yelleri* (1961), *Son Sığınak* (1961), *Kan Davası* (1962), *Ripka İfşa Ediyor* (1949).

Hikâye: *Recm*, *Gençlik ve Güzellik* (1335), *Roçild Bey* (1335), *Eski Ahbap*, *Sönmüş Yıldızlar* (1339), *Tanrı Misafiri* (1927), *Leylâ ile Mecnun* (1928), *Olağan İşler* (1930).

Tiyatro: *Gönül* (1918), *Bâbür Şah'ın Seccadesi* (1919), *Hançer* (1336), *Asker Dönüşü* (1921), *Eski Rüya* (1338), *Kırçiçeği* (1923), *Ümidin Güneşi* (1342/1924), *Gazeteci Düşmanı*, *Şemsiye Hırsız*, *İhtiyar Serseri* (üçü bir arada, 1342/1924), *Kızıl Şenlik* (1925), *Taş Parçası* (1926), *Bir Köy Hocası* (1928), *Bir Kır Eğlencesi* (1931), *Felâket Karşısında*, *Gözdağı*, *Eski Borç* (üç temsil bir arada, 1931), *Ümit Mektebinde* (1931), *İstiklâl* (1933), *Vergi Hırsız* (1933), *Hülleci* (1933), *Bir Yağmur Gecesi* (1943), *Yol Geçen Hanı* (1944), *Ağlayan*

Kız (1946), Bir Başka Gece (1956), Eski Şarkı (1971), Yaprak Dökümü (1971), Tanrıdağı Ziyafeti (1971), Balıkesir Muhasebecisi (1971), Daktilo Makinası (radyo oyunu).

Zamir nedir?

"*isim, dil bilgisi terimi. Kişi, dönüşlülük, gösterme, soru ve belirsizlik kavramları vererek varlıkların yerini tutan söz, adil: "Onu ya insana verilen özel adla ya da adın yerini tutan bir zamirle gösterir." -A. Erhat.*" (Güncel Türkçe Sözlük, zamir maddesi)

Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, zamir kavramını bu şekilde izah etmiştir. Zamirlerin diğer ismi adıdır. Zamirler, ismin yerini tutan sözcüklerdir. Her varlığın bir ismi vardır. Canlı veya cansız tüm varlıklar, kendi ismiyle çağrılır. Bununla beraber bazen, başka sözcükleri kullanarak o varlığı işaret ederiz. İşte böyle bir durumda, varlığın bizzat ismi yerine bir başka sözcükle ilgili varlığı kast ederiz. Bu sözcüklere zamir/adıl denir. Bir örnekle açıklayalım:

"*Hüseyin kalem aldı" "Hüseyin bunu aldı"*

Verilen örnekte Hüseyin öznedir. Bir ismi vardır ve o şekilde çağrılır. Kalem nesnedir. Cümle içindeki konumu ne olursa olsun (özne, nesne ve benzeri) eğer varlık isimse, zamirli kullanım yapılabilir. Örnekte kalem, işaret zamiri olan "bu" kavramıyla tarif edilmiştir, çağırılmıştır.

Zamirler yani adılar, 2 şekilde karşımıza çıkar. Sözcük durumunda veya ek durumunda olabilir. Her bir başlık altında çeşitli kısımlara ayrılırlar. Şimdi bu kısımları inceleyelim. Daha sonra Reşat Nuri Güntekin'in *Acımak* eserinden referansla, işaret zamirlerini inceleyeceğiz.

1- Sözcük durumundaki zamirler:

1.1. Kişi zamirleri: Diğer adı şahıs zamirleridir. Varlık, insan olmalıdır. Yani kast edilen şey, insan olmalıdır. Türkçede 6 adet şahıs zamiri vardır. Bunlardan üçü tekil; üçü çoğuldur:

Birinci tekil şahıs: ben, ikinci tekil şahıs: sen, üçüncü tekil şahıs: o

Birinci çoğul şahıs: biz, ikinci çoğul şahıs: siz, üçüncü çoğul şahıs: onlar

Yukarıda verilen altları çizili 6 kavram, kişi zamirleridir. İnsan isminin yerini tutar. Birkaç örnekle izah edelim:

"Mustafa, bunu nasıl yaptın?" "Sen bunu nasıl yaptın?"

"Otobüste Mustafa da vardı." "Otobüste o da vardı"

Dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Kişi zamirleri, Çekim eki alabilirler. Yani yalnızca kök olarak bu 6 şekilde karşımıza çıkmaz. Ek almış halleri de konu kapsamında karşımıza çıkabilir. Örneğin;

Bana, seni, ondan, bizim, sizde, onları gibi.

Ayrıca konu bağlamında bilinmesi gereken bir diğer husus, dönüşlülük zamirleridir. Kendi kelimesi ya da ek almış hali, şahıs zamiri kapsamına girer. Fakat özel adı dönüşlülük zamiridir. Örneğin:

"Mustafa gitsin" "Kendi gitsin"

1.2. İşaret zamirleri: aynı zamanda çalışmamızın ana konusu olan işaret zamirlerinin diğer adı gösterme zamirleridir. Canlı/cansız ya da insan/hayvan fark etmeksizin, tüm varlıklarda kullanılır. Varlığın bulunduğu yer, tarif edilir. "Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, oraya, burası, şurası, orası, öteki" gibi sözcükler, işaret/gösterme zamirleridir. Varlığın konumunu işaret eder. Örneğin:

"Mustafa defterleri aldı." "Mustafa şunları aldı."

Burada çok dikkat edilmesi gereken bir husus göze çarpmaktadır. İşaret zamiri adı altında işlediğimiz "o" ve "onlar" sözcükleri, hem kişi zamiri, hem de işaret zamiri olabilir. Bunları birbirinden ayırmak için çok basit bir yöntem uygulanır. "o" ve "onlar" kavramlarının tarif ettiği varlık insan ise, kişi zamiridir. Eğer hayvan veya cansız varlık ise, İşaret zamiridir.

"Köpek geldi. Onunla oynadım" (işaret zamiri)

"Mustafa geldi. Onunla oynadım" (kişi zamiri)

1.3. Belgisiz zamirler: Aynen tüm zamirlerde olduğu gibi varlığın yerini tutan sözcüklerdir. Fakat belgisiz zamirler, hangi varlığı ya da varlıkları kast ettiği tam belli olmayan zamirlerdir. Yani aslında kast edilen varlık söz konusudur fakat hangisi/kaç tanesi gibi hususlar tam olarak anlaşılmaz. "Bazıları, bazı, biri, kimi, hepsi, herkes, kimse, birçoğu, birkaçı, şey" gibi sözcükler, belgisiz zamirleridir. Örneğin:

"Birinci ve ikinci sorular kolaydı" "Bazıları kolaydı"

1.4. Soru zamirleri: varlığı kast ederken, soru yoluyla kast ederiz. İşte bu varlığın yerini tutan soru sözcüklerine sözcüklerine "soru zamiri" denir. "Ne, kim, kimi, hangisi, kaç, nereye, nerede, nereden" ve bunlara benzer şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin:

"Kalemimi kim aldı?" "Şimdiye kadar neler yaptınız?" "Hangisi daha güzel?"

2 - Ek durumundaki zamirler:

2.1. İyelik zamirleri. Diğer adı aitlik zamirleridir. Bir nesnenin kime ait olduğunu gösterir. İyelik ekleri şunlardır:

Birinci tekil şahıs iyelik eki: -(i)m (*kalemim*)

İkinci tekil şahıs iyelik eki: -(i)n (*kalemin*)

Üçüncü tekil şahıs iyelik eki: -ı, -i, -u, -ü, -(s)ı, -(s)i, -(s)u, -(s)ü (*kalemi*)

Birinci çoğul şahıs iyelik eki: -(i)miz, -(i)miz, -(u)muz, -(ü)müz (*kalemimiz*)

İkinci çoğul şahıs iyelik eki: -(i)niz, -(i)niz, -(u)nuz, -(ü)nüz (*kaleminiz*)

Üçüncü çoğul şahıs iyelik eki: -ları, leri (*kalemleri*)

2.2. İlgi zamirleri. Metin içerisinde daha önce geçmiş olan bir kavramı "-ki" ekiyle tarif eder. Bu ek, geldiği kelimeye bitişik yazılır. Örneğin "Mustafa'nın defteri güzel. Seninki de güzel." (burada "-ki" eki, defteri karşılar)

İşaret Zamirlerini, konu bağlamında etraflıca işledik. Bununla beraber, diğer zamir türlerini de detaylıca açıklamaktan kastımız, konu bütünlüğünün sağlanmasıdır. Ayrıca diğer zamir türleriyle karışmasını önlemek adına, tüm zamir türlerinden bahsettik. Şimdi ise, Reşat Nuri Güntekin'in Acımak romanında işaret zamirlerini inceleyelim.

Reşat Nuri Güntekin'in Acımak romanında işaret zamirleri:

"**Bu**, sizin maarif müdürü idareci izzeti nefsinizi" (Güntekin, 8/17)

"Zaten **burasını** en ziyade sükuneti için seviyordu" (Güntekin, 9/9)

"**Bundan** dört sene evvel küçük bir kız" (Güntekin, 9/17)

"Darümuallimat mezunu olarak **buraya** gelmiş" (Güntekin, 9/18)

"Yavrucukların **burada** sıcak sıcak, rahat rahat eğlenmeleri" (Güntekin, 11/4)

"**Onları** bu saf adamın zihnine çivi gibi mıhlamıştı" (Güntekin, 11/8)

"Kediyi okşuyor, **ona** sofrta artıklarıyla ziyafet çekiyordu" (Güntekin, 11/12)

"**Bunlar** mektebin göze görünen kısımları, dedi" (Güntekin, 11/13)

"**Orası** öyle... Mamaafih yine zannettiğiniz kadar değil..." (Güntekin, 12/5)

"**Şu** halde?!.." (Güntekin, 13/4)

"Temiz şeyleri çılginca sevebiliyor, **onlar** için her fedakarlığı" (Güntekin, 13/18)

"Bir ot gibi. **Onu** acımadan söküp atıyor" (Güntekin, 13/21)

"**Bunu** bir adliyecici, bir hakim için anlarım" (Güntekin, 13/23)

"Derinliğin ancak **onunla** ölçülebileceğine kaniyim" (Güntekin, 14/6-7)

"Sesle **onların** derinliğini gösterirse" (Güntekin, 14/8)

"**Bunun** için acımak, birbirimizin feryadını" (Güntekin, 14/13)

"Tedarik edebilmek için **bunu** yapmış" (Güntekin, 16/11)

"**Buna** mukabil talebeyi akşam azadında" (Güntekin, 18/5)

"Cinsini göstermek için **bunlardan** iyi misal olamaz" (Güntekin, 18/14-15)

"**Onların** asker taburu gibi intizamla" (Güntekin, 18/17)

- "*Birinin ötekinden büyük ve başka türlü olmasına*" (Güntekin, 18/19-20)
- "*Muallim onların önünde haşin bir çehre ile*" (Güntekin, 21/18)
- "*Bunların içinde haşin bir ahlakçı olan*" (Güntekin, 22/6)
- "*Nitekim bunu kendisi de anladı*" (Güntekin, 23/2)
- "*Bekçinin orada oturup kalmasını*" (Güntekin, 23/11)
- "*İnsanlıktır bu*" (Güntekin, 26/8)
- "*Her ne ise maksat o değil...*" (Güntekin, 26/9)
- "*Birinin yaptığını ötekinin de yapmasına*" (Güntekin, 28/14)
- "*Haydi bunu bir dereceye kadar izah edelim*" (Güntekin, 29/14)
- "*Neye buna lüzum gördü?..*" (Güntekin, 29/18)
- "*Herhalde bu, bir aile sırrı olacak*" (Güntekin, 30/2)
- "*Tevfik Bey onları birer birer gözden geçirdi*" (Güntekin, 32/3)
- "*Bu fena alametti*" (Güntekin, 32/18)
- "*Fakat bu büsbütün yalan sayılamaz*" (Güntekin, 33/19)
- "*O da ne güçlülük...*" (Güntekin, 34/2)
- "*Bunu söylediğim için beni ayıplayamazsınız*" (Güntekin, 34/19)
- "*Bu bir kuvvetli sinir buhranıydı*" (Güntekin, 34/22)
- "*Bunları söyledikten sonra maarif müdürüne*" (Güntekin, 35/7)
- "*Buna mukabil uzak zamanların*" (Güntekin, 35/20)
- "*Onun içindir ki baş muallime bir şey söylemek*" (Güntekin, 36/3)
- "*Ondan sonra acılar, ümitsizlikler, isyanlarla dolu bir ıstırap*" (Güntekin, 38/3)
- "*İki sene sonra oradan ölüm haberi gelmişti*" (Güntekin, 39/7)
- "*Geçirdiği hayatın da bunda payı vardı*" (Güntekin, 40/2)
- "*Orada saatlerce maşa ile saçlarını kıvrırmak*" (Güntekin, 42/21)
- "*Mürşit Efendi bunu haber alsa evi mutlaka başlarına yıkardı*" (Güntekin, 43/23)
- "*Bunun için Zehra'yı o gece büyük annesinin koynundan alarak*" (Güntekin, 43/24)
- "*Bunu ona kimse söylememişti*" (Güntekin, 44/6)
- "*Onu müteakip büyükannesine inme inmişti*" (Güntekin, 46/14)
- "*Ötede beride süründüğünü biliyordu*" (Güntekin, 47/12)
- "*Burası karanlık, boş kırlar içinde küçük bir taş bina idi*" (Güntekin, 50/1)
- "*Bu ne hal? dedim*" (Güntekin, 51/23)
- "*Şu ettiğini beğeniyor musun?*" (Güntekin, 52/1)
- "*Nihayet kendini şu hale koydun ya!*" (Güntekin, 52/1)
- "*Burada başörtülü iki ihtiyar kadın vardı*" (Güntekin, 52/25)
- "*Başın sağolsun kızım dünya hali bu.. dedi*" (Güntekin, 53/5)

- "**Bunu** evvela şaşkınlığa ve yorgunluğa atfetmişlerdi" (Güntekin, 54/2)
- "**Bu** onun fikrinde mutlaka ifa edilmesi lazım gelen" (Güntekin, 55/2)
- "**Bunu** siz bizden iyi bilirsiniz" (Güntekin, 55/13)
- "**Onu** açmak için dayanılmaz bir merak hissediyordu" (Güntekin, 56/10)
- "**Bunların** titrek bir sarhoş elinden çıktığı belliydi" (Güntekin, 57/3)
- "**Bunun** için kati vaat aldım" (Güntekin, 57/15)
- "**Buna** mukabil gayem fevkalade mütevazî" (Güntekin, 58/10)
- "Ne çare ki kendi **onlara** yetişemedi" (Güntekin, 58/24)
- "Maamafih **bununla** pek fazla iftihar etmek doğru olmaz" (Güntekin, 59/11)
- "Neticede **şuna** kanaat ettim ki" (Güntekin, 60/4)
- "**Bundan** sonra da şüphesiz öyle yapacağım" (Güntekin, 60/22)
- "**Buna** rağmen sabahleyin erkenden vazife başına geldim" (Güntekin, 61/6)
- "Bilakis **onu** kendim için pek fazla yüksek buluyorum" (Güntekin, 61/16)
- "Benim **onun** başında göreceğim iş, ne kadar ehemmiyetsiz" (Güntekin, 61/19)
- "**Bunu** ben daima böyle bilmeye" (Güntekin, 62/1)
- "Ve **ona** göre çalışmaya azmettim" (Güntekin, 62/2)
- "Ölünceye kadar **ona** kul, köle olacağım" (Güntekin, 62/15)
- "Zehra **onları** geçerek okumaya devam etti" (Güntekin, 64/6)
- "Zehir değil ya **bu**" (Güntekin, 64/20)
- "Gönüllerin pasını silmek için **bundan** başka vasıta yok" (Güntekin, 65/2)
- "**Bu** da olmazsa ölüden farkımız kalmayacak" (Güntekin, 65/6)
- "**Bu** olmasa insan ya çıldırır, ya ölür..." (Güntekin, 65/16)
- "Bu gece laakal **bunlardan** yirmi tane içeceğim..." (Güntekin, 65/19)
- "**Bunu** hazmetmek için iki kadeh rakı çok mu?" (Güntekin, 66/4)
- "İki kadeh de **bunun** için" (Güntekin, 66/8)
- "Haydi **bunlar** için de birer kadeh.." (Güntekin, 66/16)
- "**Buna** tahammül için de laakal beş kadeh içmek lazım ya..." (Güntekin, 66/23)
- "Lakin ben **bunun** için yalnız beş kadeh içeceğim" (Güntekin, 67/5)
- "**Ondan** sonra en büyüğünden en küçüğüne kadar" (Güntekin, 67/13)
- "**Şunu** da arz edeyim" (Güntekin, 69/15)

- "Angarya yüklemekte **onlardan** aşağı kalmıyor" (Güntekin, 69/17)
- "**Bundan** evvelki cümlede istemeyerek kullandığım" (Güntekin, 69/18)
- "Halbuki ben **onun** döktüğüm beş on damla tere" (Güntekin, 70/2)
- "**Burada** şimdilik en iyi arkadaşım" (Güntekin, 70/18)
- "Böyle olduğu halde **onlardan** gani gani istifade etmek" (Güntekin, 71/17)
- "**Bunu** tabii görmeye başlıyorlar..." (Güntekin, 73/5)
- "**Bunda** bir fevkaladelik görmeye başlamışlardır..." (Güntekin, 73/8)
- "Hasılı **bu** senin fazla gayretkeşliğin" (Güntekin, 74/12)
- "Nihayet **bunlardan** daha mühim olarak" (Güntekin, 74/22)
- "**Bu** onların senin için kullandıkları kelimelerin en hafifidir" (Güntekin, 75/8)
- "Anla da **ona** göre hareket et diye söylüyorum" (Güntekin, 75/11)
- "Bir kısmı **bunu** gabavetine veriyor..." (Güntekin, 75/14)
- "Her yerde **bunların** adı korkaklık" (Güntekin, 75/17)
- "Zaman zaman derim ki **burada** başkatip olacağıma" (Güntekin, 76/11)
- "**Burada**, bu kırık masanın başında" (Güntekin, 76/21)
- "Götürmek için yalnız **onun** dümenini ele almak kafidir" (Güntekin, 76/24)
- "**Onlara** çarpmamak lazımmiş..." (Güntekin, 76/26)
- "İnsan **onlara** kapıldığı zaman" (Güntekin, 77/1)
- "Memlekete atfederek **ona** küsmeyeceğim" (Güntekin, 77/7)
- "**Onu** çoktandır unutup gitmişim" (Güntekin, 77/12)
- "Sonra da **bunu** kavgalar, dedikodular, bin çeşit boş mesele" (Güntekin, 77/15)
- "Tahsin Efendinin dediği gibi **bunlar** olağan şeylerdir" (Güntekin, 79/17)
- "**Bu** belki yalnız hakperestlikten ileri gelen hissi bir şey değildi" (Güntekin, 81/16)
- "**Ona** göre ayağını denk al" (Güntekin, 84/18)
- "Evlat kendine gel, çocuk olma, dünyadır **bu**" (Güntekin, 85/7)
- "**Bu**, onun lehine bir tesadüftü" (Güntekin, 85/21)
- "Nitekim kendisi de **bunu** anladığı için" (Güntekin, 85/22)
- "Fakat sanırdınız ki **onlar** kahraman bir askerinin" (Güntekin, 86/16)
- "Fakat **buna** rağmen tercüme-i halime" (Güntekin, 87/3)
- "Zararım **bundan** ibaret olsa yine şükredeceğim" (Güntekin, 87/4)

- "**Bunların** hepsinden daha mühim olarak ahalisi iyi" (Güntekin, 87/17)
- "Bugün **burada**, yarın **orada** kuzular helvalar, rakılar" (Güntekin, 87/25)
- "İlk günlerde **bunu** gayet iyi anlamıştım" (Güntekin, 88/8)
- "Fakat benim istediğim **bu** değildi" (Güntekin, 88/11)
- "**Burası** çok fakir ve muzdarip bir yer" (Güntekin, 88/19)
- "En yükseğine çıkarsa **onun** ünvanı" (Güntekin, 89/16)
- "**Onda**, 'kanuna daima riayet edeceğim' diyordum" (Güntekin, 91/5)
- "Hem daha fenası **bu** çok kere de böyle olacaktı" (Güntekin, 91/9)
- "**Bu**, benim mektep sıralarından beri en sarsılmaz bir kanaatimdir" (Güntekin, 91/15)
- "**Burada** işe başladığımın haftasında" (Güntekin, 92/11)
- "**Bu** yetmezmiş gibi dilenci tabiatlıymış..." (Güntekin, 92/14)
- "Kanaat-i acizanem **bunlar** onun ahval-i hususiyetindedir" (Güntekin, 93/1)
- "Hocanın iğrenç kocakarı sesi de **onlara** karışıyordu" (Güntekin, 94/9)
- "O İstanbul mektebinden geldi **burada** öğrenmedi" (Güntekin, 95/3)
- "**Bunun** için hiçbir sebep olmasa ihtiyarlığı kafiydi" (Güntekin, 95/9)
- "**Bunların** hepsi bu kadar zamana nasıl sığdı?" (Güntekin, 96/23)
- "Bir gün daha geçti. **Bu** hep böyle mi geçecek?" (Güntekin, 98/18)
- "**Onun** için bu genç kızın müebbeden kaybettiği" (Güntekin, 101/25)
- "Hep **bunları** düşünüyorum" (Güntekin, 102/21)
- "Hayattır **bu**; bilinmez" (Güntekin, 102/25)
- "**Bu** aramızda akrabalığa benzer bir yakınlık vücuda getiriyordu" (Güntekin, 103/25)
- "Ben **burada** sade merhûmu bırakıp gittiğime yanmıyorum" (Güntekin, 104/6)
- "Sizi bıraktığıma da **ona** yakın üzülüyorum" (Güntekin, 104/7)
- "Zavallı kadın **bunları** anlatırken" (Güntekin, 105/14)
- "**Bunların** söylemekle merhuma hürmetsizlikte bulunmuş" (Güntekin, 105/14)
- "**Onun** için gönlü daha rahattı" (Güntekin, 106/8)
- "Zavallı kadın **bunları** yana yana anlattıktan sonra" (Güntekin, 106/14)

- "Doğrusu aranırsa benim aileme **bu** bile az..." (Güntekin, 107/2)
- "Fakat **bunu** hissettirmekten bile çekiniyor" (Güntekin, 107/9)
- "Vallahi **onu** söylemekten maksadım" (Güntekin, 107/21)
- "Zaman zaman **ondan** öyle hasretle bahsediyor ki..." (Güntekin, 108/16-17)
- "Korkma, **oralarda** da geçinmenin kolayını buluruz" (Güntekin, 108/23)
- "Fakat şimdi bilakis **buna** memnun oluyorlar" (Güntekin, 109/10)
- "Beni **ötede beride** söyleyip geziyormuş" (Güntekin, 110/12)
- "Anneciğim, **bunları** söylediğine çok iyi ettin" (Güntekin, 110/27)
- "Fakat ben **bunları** hem mübalağalı" (Güntekin, 111/9)
- "**Bunları** kaynanamdan öğreniyorum" (Güntekin, 111/13)
- "Şimdiye kadar **bunlardan** neler çekmiş" (Güntekin, 111/14)
- "**Bunun** için bana kızıyor" (Güntekin, 112/4)
- "**Bunun** için bana darılmasına gelince" (Güntekin, 112/9)
- "**ötede beride** acı acı tenkit ediyor" (Güntekin, 16)
- "Yemeden içmeden **bunu** ona yetiştirmişler" (Güntekin, 113/21)
- "Kim olursa olsun **ona** Dil uzatanın" (Güntekin, 114/3)
- "Bana **bunları** söylerken" (Güntekin, 116/10)
- "Beni **buralarda** bırakıp gideceksiniz!.." (Güntekin, 118/3)
- "Bilmez ki **onun** hastalığına tutulmuş olsun, dedim" (Güntekin, 118/18)
- "Sonra **burası** da onu çok sıktı" (GÜNTEKİN, 118/25)
- "On güne kadar **buradan** hareket edeceğiz" (Güntekin, 120/3)
- "Dediğime bakıp da **bunu** bizim için" (Güntekin, 120/5)
- "Sonra **onlara** tekrar devam cesaretini bulmak için" (Güntekin, 120/13)
- "Fakat bütün **bunlar** boşa gitti" (Güntekin, 120/18)
- "Gerçi **o** da muhakkak bir şey değil" (Güntekin, 120/21)
- "**Onları** ayrı ve dağınık gördükçe" (Güntekin, 121/8)
- "**Buradan** alakamı kesebilmek için" (Güntekin, 121/10)
- "**Burada** yerli zenginlerden Abdüssamet Bey" (Güntekin, 122/1)
- "Ben de tabii **ona** göre soğuk muamele yapıyordum" (Güntekin, 122/10)
- "**Orada** iyi bir yere tayin edilmem için bir mektup" (Güntekin, 122/14)
- "Fikrimce **bu** sizin lehinize iyi bir şey değildi" (Güntekin, 123/17)
- "Bir de **bunu** istemek bana fazla yüzsüzlük" (Güntekin, 124/15)
- "Cesaret alarak **bunu** da söyledim" (Güntekin, 124/17)
- "Biz **buradan** gittikten sonra" (Güntekin, 125/10)

- "Bir de **bunu** istemek fazla saygısızlık olur" (Güntekin, 125/18)
- "**Buna** rağmen sana çok ehemmiyetli bazı şeyler" (Güntekin, 126/2)
- "Edersen **o** da senin bileceğin şey" (Güntekin, 126/4)
- "**Bunu** yalnız sen bilmiyorsun" (Güntekin, 126/7)
- "**Bunu** herkes bilir" (Güntekin, 127/8)
- "Fakat **şu** var ki sen bu kadar şenaati" (Güntekin, 127/9)
- "**Onların** yüzünden öniine gelenle kavga ettin" (Güntekin, 127/19)
- "Soğuk muamele etmemin sebebi **buydu**" (Güntekin, 127/22)
- "Nihayet **buralara** sığamadılar" (Güntekin, 127/22)
- "**Burada** geçim bir dereceye kadar kolaydır" (Güntekin, 127/23)
- "Fakat sen **orada** az bir zaman içinde" (Güntekin, 127/24)
- "**Bunu** bildiğim için İstanbul'a nakletmene" (Güntekin, 127/25)
- "İstanbul'da **buradakinden** bin kat" (Güntekin, 128/2)
- "Ben **bunları** söylemekle bir insanlık" (Güntekin, 128/10)
- "**Onları** hemen tereddütsüz ve münakaşasız" (Güntekin, 128/16)
- "**Bunları** belki kendim de müphem surette" (Güntekin, 128/17)
- "Defterin ilk kısmı **burada** bitiyordu" (Güntekin, 129/1)
- "**Onu** takip eden birkaç sayfada" (Güntekin, 129/1)
- "**Bunu** karşı bahçede çiçek açmış bir ağaçtan aldım" (Güntekin, 129/5)
- "**Burada** ne kadar rahattım" (Güntekin, 129/8-9)
- "**Oradan** oraya koşmak, el etek öpmek" (Güntekin, 130/1)
- "Kendinizi üzerseniz **buna** ne denilir?" (Güntekin, 130/21)
- "**Bunun** böyle olacağına kendim de eminim" (Güntekin, 130/23)
- "Fakat **buna** rağmen her defasında kendi kendimi" (Güntekin, 130/24)
- "**Bunlar** belki beni o kadar fazla yormayacaktı" (Güntekin, 131/17)
- "Ben işe girdikten sonra da **bu** böyle devam etti" (Güntekin, 131/22)
- "Sonra **bu** bitince alacaklara sıra geliyordu" (Güntekin, 132/4)
- "**Bunun** yemin ettiği para ile sokakta boğazıma yapışan" (Güntekin, 132/14)
- "Fakat **buna** mukabil çocuklarım için deli oluyordum" (Güntekin, 133/2)
- "**Onun** için onu mütemadiyen üzmemeli" (Güntekin, 134/11)
- "Değeri, derecesi **o** idi" (Güntekin, 134/15)
- "Hem **bunları** benim yanımda tekrarlamaktan" (Güntekin, 134/22)
- "**O** da yok..." (Güntekin, 135/6)

- "Fakat **bunu** kime anlatabilirsin?" (Güntekin, 136/13)
- "Maamafih **bundan** daha büyük bir sebep vardı" (Güntekin, 136/22)
- "**Onda** hiçbir temiz nokta bırakmaz" (Güntekin, 137/3)
- "**Bundan** sonra da katlanıp gideceğim" (Güntekin, 137/14)
- "Sarhoş olduğum zamanlar **bunun** o kadar ehemmiyeti yok" (Güntekin, 138/8)
- "Fakat ayık kafa ile **buna** ihtimal yok" (Güntekin, 138/11)
- "**Bu** belki bir kabahatti" (Güntekin, 139/3)
- "**Bunlarda** da kendimi çok fazla suçlu bulmuyorum" (Güntekin, 139/6)
- "**Bunun** ezelden beri böyle gelip böyle gittiğini" (Güntekin, 139/9)
- "Amirlerin **bunu** sırf kadim bir anane" (Güntekin, 139/10)
- "**Onların** benim için bulutlu kalmış sebeplerini" (Güntekin, 139/19)
- "Felaket beni **orada** bekliyormuş" (Güntekin, 140/3)
- "Yangın beni **orada** da yakaladı" (Güntekin, 140/5)
- "Olduğu halde **onu** dışardan geliyor sanacaklar" (Güntekin, 140/13)
- "Ahablığı **bundan** ibaretti" (Güntekin, 144/3)
- "**Buna** katiyen karar vermiştim" (Güntekin, 144/13)
- "Fakat **onlardan** birkaçına göz gezdirince" (Güntekin, 146/15)
- "**Buna** rağmen mektupları masum bir hayretle okuyordum" (Güntekin, 147/19)
- "**Bunu** iki şiddetli tokat takip etti" (Güntekin, 148/8)
- "Yalnız **şu** muhakkak ki insan ne de olsa" (Güntekin, 148/18)
- "Hesapta işte **bu** yoktu" (Güntekin, 149/19)
- "Şimdi **buna** bir de ahlaksız annenin çocuğu" (Güntekin, 150/2)
- "**Şunu** söyleyeyim ki" (Güntekin, 150/12)
- "Fakat **bunlar** o kadar az ki" (Güntekin, 150/23)
- "Fakat galiba **buna** imkan olmayacak" (Güntekin, 151/2)
- "**Bu** onu son nefesinde biraz daha hırçınlaştırıp" (Güntekin, 153/15)
- "Fakat **buna** mümkün değil cesaret edemezdim" (Güntekin, 154/8)
- "**Onun** için sokaklarda kadın erkek birçok kimseler" (Güntekin, 155/4)
- "Yüzünün bir kısmını saklamıştı, **buna** rağmen tanıdım" (Güntekin, 155/16)
- "**Bu** bir talih, tesadüf meselesiydi" (Güntekin, 157/10)
- "Elbette... **Ona** ne şüphe?" (Güntekin, 158/1)
- "Marabet mektebine yerleştirdi ki **buna** da bin şükür" (Güntekin, 158/11)

"Defter **burada** bitiyordu" (Güntekin, 158/22)

"Yalnız birkaç sahife **ötede** okunmayacak kadar" (Güntekin, 158/22)

"Fakat **buna** imkan yok" (Güntekin, 159/3)

SONUÇ

Reşat Nuri Güntekin, 20. Yüzyılda yetişmiş en önemli yazarlardandır. Eserleri günümüze kadar ulaşmış ve şöhretinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Onu bu denli önemli kılan husus, şüphesiz Türkçeyi oldukça etkili ve sade bir biçimde kullanmasından kaynaklıdır. Çalışma kitabı olarak Reşat Nuri Güntekin'in bir eserini tercih etmemizin sebebi budur. 70 yıllık ömrüne çok sayıda hikaye, roman, makale, ve tiyatro gibi edebi eserler sığdıran yazar, bizlere eşsiz bir hazine bırakmıştır. Bu hazinenin en kıymetli parçalarından biri de şüphesiz *Acımak* adını verdiği kısa romanıdır.

Acımak romanında, Zehra öğretmenin hayatı konu edilir. Henüz çocuk yaşlarındayken, psikolojik anlamda oldukça kötü muamele gören bu çocuk, zamanla acıma duygusunu yitirir. Büyüyüp öğretmen olduğunda babası vefat eder. Babasının günlüğünü bulup okuyan kahramanımız, bazı gerçeklerle yüzleşmek zorunda kalır. Bu psikolojik ve edebi anlamda oldukça güçlü olan roman, şüphesiz Türk Edebiyatında oldukça önemlidir. Biz bu çalışmada, Reşat Nuri Güntekin'in *Acımak* romanında işaret zamirlerini inceledik.

Zamirler, ismin yerini tutan kavramlardır. Diğer Dil bilgisi kurallarıyla karışma olasılığı yüksek olduğu için, oldukça dikkatli bir şekilde incelenmelidir. İşaret zamirleri ise, zamir konusunun bir parçasıdır. Canlı/cansız ya da insan/hayvan fark etmeksizin, tüm varlıklarda kullanılır. Varlığın bulunduğu yer, tarif edilir. "Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, oraya, burası, şurası, orası, öteki" gibi sözcükler, işaret/gösterme zamirleridir. Varlığın konumunu işaret eder. Diğer adı *gösterme Zamiri* olan işaret zamirleri, Türkçede en sık kullanılan zamir çeşitlerinden biridir.

Biz bu çalışmada, kapsamlı ve detaylı bir özetle başladık. Ardından çalışmamızın öznesi olan Reşat Nuri Güntekin'in, kısaca hayatı, edebi kişiliği ve eserlerine değinilmiştir. Hemen ardından çalışmamızın kitabı olan roman hakkında kısa bir izahat verdikten sonra zamir konusu işlenmiştir. Bunu yaparken yalnızca işaret zamirlerini değil, tüm zamir çeşitlerini inceledik. Gayemiz, konunun diğer uzantılarıyla ve daha detaylı anlaşılmasıdır. Son olarak Reşat Nuri Güntekin'in *Acımak* romanında bulunan tüm işaret zamirlerini tespit ettik. Her bir örneğin geçtiği sayfa ve satır numaralarını, örneğin hemen yanına yazmak suretiyle çalışmamızı bitirmiş bulunmaktayız. Gayret bizden, tevfik Allah'tan.

Kaynakça:

- Baydar Mustafa, Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar?, İstanbul 1960, s. 90.
- Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu, "zahir" Maddesi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2007
- Güntekin Reşat Nuri, Acımak, İnkılap Yayınevi, İstanbul 2015.
- Naci Fethi, Türkiye’de Roman ve Toplumsal Değişme, İstanbul 1981, s. 185-202. ****
- Tanpınar Ahmet Hamdi, Edebiyat Üzerine Makaleler (İstanbul 1969, haz. Zeynep Kerman), İstanbul 1992, s. 439-443.
- Tatarlı İbrahim – MOLLOF Rıza, Hüseyin Rahmi’den Fakir Baykurt’a Kadar Türk Romanı, Sofya 1968, s. 35-53.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, GÜNTEKİN Reşat Nuri maddesi, 14. cilt, İstanbul 1996, 307-309
- Uyguner Muzaffer, Reşat Nuri Güntekin, İstanbul 1967.
- Yavuz Kemal, Reşat Nuri Güntekin’in Tiyatro ile İlgili Makaleleri, İstanbul 1976. ****
- Yücebaş Hilmi, Bütün Cepheleriyle Reşat Nuri, İstanbul 1957.

ضمائر الإشارة في رواية الالم للأديب (رشاد نوري كون تكين)م. هدى حسن مشيري^٢

القسم: قسم اللغة التركية وآدابها

الملخص

يعد رشاد نوري كون تكين أحد أبرز الأدباء في الادب التركي في القرن العشرين كما يعتبر من المؤلفين الذين قاموا بتأليف الحكايات والروايات والمسرحيات في العهد الجمهوري. ولد كون تكين سنة ١٨٨٩ في منطقة اسكودار في محافظة اسطنبول وتوفي سنة ١٩٥٦. ويعتبر أثره الموسوم ابي ماك واحد من أنجح مؤلفاته طوال عمره البالغ ٦٧ عاما والذي ألف فيه الكثير من النتاجات الادبية الناجحة. كون تكين يستخدم اللغة التركية بكل حرفيه في نتاجاته ويقوم بسرد قصة حياة أحد المعلمين في روايته الموسومة الالم والتي تعتبر من الروايات الصغيرة الحجم. يسرد فيها المؤلف كون تكن قصة حياة طفل يرى معاملته سيئة في طفولته مما أثر على الحالة النفسية ويقصد احساس الالم بمرور الوقت. عندما يكبر الطفل يتوفى والده وبعد هذا يقوم بقراءة اليوميات التي كتبها والده ويواجه جراء هذه المعاملة واقع بعض الحقائق. تعتبر هذه الرواية غنية بمعناها الادبي والنفسي وفي نفس الوقت من الروايات المهمة في الادب التركي بلا شك.

الكلمات الافتتاحية: الضمائر – ضمائر الإشارة – رشاد نوري كون تكين – الرواية

^٢ محل العمل : جامعة بغداد – كلية اللغات: hudahmushery@colang.uobaghdad.edu.iq